

KANDI KLÁRI

Hölgy-éleztető

s a társadalmi női emancipatio közlönye.

Előfizetési ára:

Egész évre 4 frt. Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Megjelenik havonként egyszer,
nagy iven, tömött tartalommal.

Felelős szerkesztő s kiadó

tulajdonos:

BÁTORFI LAJOS.

A lap

szellemi- és anyagi részét illető küld-
mények bérmentesen a szerkesztőhöz,

NAGY-KANIZSÁRA,
intézendők.

Menyegzőn. *)

Rögtönzött alkalmi költemény,
melynél sem nevetni, sem bírálni
nem szabad. —

Mikor iskolás gyerek voltam,
A szótani tanórák alatt,
Eszembe egy szám furakodott,
Mely egész mostanig megmaradt.
Bocsássonak, oh bocsássonak meg kérem,
Midőn most előhozni nem félem.

Életünk két részre van felosztva,
A bölcsőtől oltárig s ettől a sirig.
Mi különbség van a kettő között?
Ez furta az én fejemet mindig.
Szegény professzorom, ha tudta volna!
Egy az egyből marad kettő.. mértlett mondva.

Az én felfogásom szerint tehát
A gyermek s a menyasszony új életet kezd,
A férfi-világ mind a kettőnél
Elidőzik oly édes, édes örömezt.
Kedves kis gyermek! azt mondja: ki hozzá fér.
Kedves kis babám! azt mondja, de csak
a férj!

Ha sir a kis csecsemő, körülötte
Sürög-forog apraja, nagyja.
Irágát minden látogatójától
Megölelni, megcsókolni hagyja.
Mily kicsiny, oly nagy a szeretet nála.
Amily hosszú álma, oly édes boldogsága.

Ha a nő sir, körülötte sürög-forog szinte
Most nagyja, később apraja.
Ne sirj édes mindenem! csitítja
A boldog férj s sok fia, több lánya...
Nem sirok, csak gyöngyököt hullat szemem,
Hisz ti vagytok boldogságom, édenem!

Ha mosolyg a kiseded, úgy örülünk
S ölben véve, futkozunk ide s tova;
A nő is mosolyg, csak hogy mosolyára
Gyönyöréhez csak a férjnek van joga.
De ez a bor! elmémben meg van a confusio.
Nem is tudom: mi az additio, meg a traditio.

Annyit tudok: egy meg egy az egy—pár! —
De hogy lehet három, még néha tiz...
Erre nem tanított professzorom,
Boldog, ki minden számadásnak hisz.
Kivonásnál ha nincs, kölcsön kell kérni,
De összeadásnál, amennyi van, be kell érni.

De mi jut eszembe, mi azt ünnepeljük
Nagy-Kanizsa kicsinyebb, szegényebb lett,
És Pécs egy angyallal gazdagabb,
Vissza kettő megy egy helyett.
Isten hozott boldog vőlegény! légy hű férj,
Jöttöd s távoztodra áldásunk kísér! —

Isten veled szép menyasszony!
Azt kívánjuk uti talizmánul:
Légy boldog a boldogságban, melynek
Kapuja előtted ma kitárult.
Itt hagysz, de ohajtjuk mindannyian, egyben:
Uj nevedhez méltón Sei friss egészségben!

Bátorfi.

*) Fesselhofer Szidónia kisasszonynak Szeifritsz Antal
urrali menyegzője alkalmával tartott fényes estélyen
olvastam fel N.-Kanizsán junius 20-án 1869.

A nők költészete.

Benedek Aladár által nagy szorgalom- s tiszta ügybuzgósággal szerkesztett „Ujvilág“ legutóbbi száma következő jeles cikket hoz, melyet egész terjedelmében által venni sietünk:

Ha széttelintünk a világirodalomban, az óriások mellett, a legnagyobb geniek társaságában alakokat vehetünk észre, gyöngéd, me-rengő, sentimentális alakokat, lanttal kezükben és dallal ajkukon, mely bűvösen, alig-hallhatólag vegyül a nagy szellemek hatalmas chórusába.

Kik ezek az alakok, melyek úgy lekötik a figyelmet? Kik ezek a csodálatos lények, melyek első tekintetre seraphoknak látszanak? Kik ezek a fülmilék a sasok közt, ezek a rózsák a cédrusok tövében?

Ezek a nők. Ezek a nőköltők.

Vegyünk szabadságot magunknak és beszéljünk a nőkről, beszéljünk a nők költészetéről. Vegyünk szabadságot magunknak kimutatni: miben áll a nők költészete, hol végződnek el határai s végül: miben különbözik a férfiak költészetétől.

A tárgy rendkívül érdekes s majdnem egészen új. Csak az író hibája lesz, ha nem tud érdeket költeni vele, ha nem éri el azt a célt, mit akkor tűzött ki magának, mikor a czímet leírta.

Hogy a nők nagy szerepet játszanak a poézisban, azt igazolják a századok, az igazolva van úgy az antique, mint a modern világirodalom által.

Pindar és Alkeos mellett Sapphó énekel; Catull és Horac mellett Lesbia; Hafiz és Nisami mellett Haidi, a „hetedik ég húri“-ja; Petrarca mellett Alva Leonóra, Byron és Moore Tamás mellett Miss Chaworth, a provencei troubadourok mellett Mesmier Mari; Victor Hugo és Lamartine mellett Arnault Zsófia, Puskin és Koltzow mellett Oginszky Alexa, Heine és Lenau mellett Swelcher Rosamunde, Ida Hahn-Hahn s nálunk a Vörösmartyk mellett a tragikus végű Ferenczy Teréz.

Mi ad jogot a nőnek arra, hogy költővé legyen? A szív. Ebből folyik a nőnem minden öröme, üdve, kéje, kinja. Ezen alapszik költészete, melynek egyedüli, egyetlen és örökös forrása: a szív.

A nő érzése sohasem vesz föl oly roppant arányt, hogy oceanhoz lehetne hasonlítani, mely fönséges, objectiv nyugalommal tükrözi vissza a mindenséget, ha cs n les s harezra

hivja az életnek viharát, pokoli merészséggel zúdul az egekig, ha háborog. A nő érzése olyan, mint a kis hegyi folyam, mely sziklák közül bugyog elő s csöndesen, tisztán, hogy még a kavicsokat is meg lehet látni fenekén, szökell alá, egyhangu, kedves, elbájoszó morajjal, alig ütközve valamibe, alig zavarodva meg, virágos, szelid, illatos partok között.

A nő költészete csupa érzés. Nem lehet észrevenni rajta a hideg, emelkedett ész befolyását, mely korlátokat szab az érzésnek s megsemmisíti a naivitás üdeségét, himporát. A nő anyira rabja szívének, hogy soha egy perczre sem tagadhatja meg; saját „én“ — je anyira elfoglalja, hogy másra gondolni nem is jut eszébe. Ez magyarázza ki azt, hogy soha még a teremtés óta nem akadt nő, a ki csak meg is közelíthette volna az objectivitás magaslatát. (En ez állítás alól madame Staëlt sem veszem ki, a világirodalom leggondolkodóbb nő fejét). Innen van az, hogy a nő csak is a lyra válfajában találja magát otthonosnak. Se jó epost, se jó tragédiát nő még eddig nem írt. Regényekben is többnyire a szerzőnőt lehet megpillantani a különféle alakok álczája megett.

A nő költészete minden inkább, csak nem művészi. A nő költészete ép oly ösztönszerű, mint a madár éneke, mint a virágok illata. S ép ebben áll a női költészet ama varázsa, ama kimagyarázhatatlan kelleme, mely a legridegebb szívet is képes elragadni, fölemelíteni. Ha az ember egy nőtől elolva egy szép költeményt, azt a hatást érzi, a mit akkor érez, ha alkonyi fuvalomban egymásra hajló virágok közt bolyong, ha lombusugást hall, vagy az erdők esőndjében madárcsicseregést hallgat. Minden oly természetes s mégis az összhatás oly titokszerű, oly megfejtethetlen.

Hol kezdődik a nő költészete? A családi élet küszöbén. S hol van a véghatára? A túlvilág álmaiban. E két határ közt szabáropte van a nők költészetének. Minden, a mi tiszta, minden a mi szent, minden a mi gyöngéd, szelid, ábrándos: tárgya lehet a nő költészetének, sőt nem is szabad, hogy más legyen. A megrázó, a megdöbbenő, a lesújtó, nem a nő tulajdona. Ezekhez férfias erő kell. Neki más hivatása van: vigasztalni, szeretni, fölemelni. Nincs visszatetszőbb, mint mikor egy nő megtagadja magát, kivetkőzik magából s költészetével a társadalmi kérdések sarába ereszkedik, hogy az emberiség sebeit kutassa. Ez drasztikus dolog és durva idézetü

férfiaknak való. A nő nem szennyezheti be szárnyait. A nőnek van egy köre, egy áthághatatlan, szent köre: a nőiség. Ha ebből kilépett, megtagadta magát s értelme megszünt lenni.

Nincs szebb, nincs elragadóbb, mint mikor a nő költészetében átengedi magát ábrándjainak, de tisztán, minden üres sentimentalismus nélkül. Néha egy könyvet hullat a földre, melyben az ég viszfénye mosolyog. Néha elborul és sirni kezd, de a boru nem tart soká. Csakhamar ott ragyog a szivárvány a felhők felett, a hit, remény, szeretet hármasszínével.

A nő költészete csak addig édes, addig élvezhető, míg megmarad a maga kis körében, míg szerelemből és vallásból, könyvből és mosolyból áll, míg csicsereg, míg illatozik, míg a naivitás lehelletével van körülvonva.

Ha kilép e körből — vége van, vagy oly géniusznak kell lennie, mint semmiféle nőnek a világon. Nevetségessé, vagy számandóvá fog válni, ha kis aranyos lepkeszárnyával oly régiókba törekszik, hol a leggyöngébb szellő is összeviszsa tépdési szárnyait s hol a legesekélyebb fuvalom is mérföldekre lebbenti szegénykét.

Olvastam egyszer egy könyvet. Ez volt a címe: "Nights" (Éjszakák) Irta: miss Ada Fudlington. Ez a könyv tele volt, azaz: tele akart lenni mély philosophiai gondolatokkal. És mily chaos volt összehalmozva ebben a könyvben. A költő minden léptennyomom contradictióba jött magával, anélkül bizonyosan, hogy erről ő maga sejtett volna valamit. Megakart oldani több rejtélyes eseményt, de keze lázasan remegett s még jobban össze bonyolította. Főlemelkedett, de nem találta meg azt az álláspontot, honnan az emberiséget, a világot végig beláthatta volna s igaz, csalhatatlan ítéletet hozhatott volna mindarról, a mi előtte volt. Főlemelkedett, de oly magasra, hogy a világot elvesztette szeme elől s képzelődni kellett neki, hogy valamit lásson. Tántorgott a philosophia a meditációk meredéke fölött s minden pillanatban közel állt a lebukáshoz.

Igy jár a nő, ha kiemelkedik a maga kis köréből, mely kicsi ugyan, de szép; mely nem nagyobb, mint egy fecskéfészék, mely azonban mindig fölér egy végtelen nagy, de sivár, komor világgal.

A nő csak érezni tud, mint a rózsza illatozni. Ez az érzés a nők mindene. Ez kölcsönöz nekik szárnyakat, melyekkel a legmagas-

sabbat is képesek elérni. Sőt néha ez az érzék magasabbra viszi őket, mint az ész a legtudományosabban kiképzett főt. Ez fejti meg ama látszólagos paradoxont, hogy az ember néha nőktől a legcorrectebb ítéleteket hallja oly dolgok felett, melyekbe csak a legszorgosabb megfigyelések után lehet behatolni. A nőnél semmisen hat az észre; minden kedélyét veszi igénybe. A nő érzi a dolgok nagyszerűségét, anélkül, hogy pontról pontra elemezni tudná, anélkül, hogy pontosan számot tudna adni arról, mi hatott rá, mit talált nagyszerűnek.

De vegyük a dolog másik oldalát. Ugyanez az érzés az, a mi a nőt sok esetben veszélybe dönti, összezavarja. A nő majd mindig — kivétel nagyon kevés van — szivétől kér tanácsot s a sziv néha igazán ítél ugyan, de oly kérdésekkel szemközt, melyekre egyedül a rideg gondolkodás adhat igaz feleletet, rendesen megzavarodik s félrevezeti azt, a ki tanácsadásért fordul hozzá. Innen van az a sok hamis világnézet, az a beteges sentimentalismus, az a minden reált nélkülöző phantasztaság, mely oly sokszor belopózkodik a nők költészetébe.

Végül még egy kérdést.

Miben különbözik a nők költészete a férfiakétól? A felelet rövid és egyszerű. A mi a különbség a férfi lényé és a nő lényé közt, ép az a különbség a férfi költészete és a nő költészete közt.

A férfi szellem hatalmas, erős, viharedzett, nagyszerű, égnek pokolnak ellenálló, mely röppülhet oda, a hová neki tetszik, lemehet az iszapba, fölhozva belőle a drága gyöngyöket, és föl szállhat a végtelen ürbe, mint a sas, kigúnyolhatja vagy magához ölelheti a világot, megvetheti vagy dicsőítheti az emberiséget, átkokat sujthat a végzet ellen és elítélheti a mindenséget.

Neki minden szabad. Előtte minden határ nyitva áll.

S milyen a nő szelleme?

Gyöngéd, merengő, álmódzó, tiszta, világos, fényes, magasztos és egyszerű. Szeret, mikor könyezik, hisz, mikor szeret s remél, mikor hisz. Nem szállhat lefelé, anélkül hogy veszély ne fenyegetné hófehér szárnyait. Az ut csak fölfelé biztos neki. Lebeghet a tiszta aetheren, közel érezve magához az istent. Neki csak kettő szabad: hinni és szeretni. Csak egy ösvény áll előtte nyitva: az, mely a tisztaság forrásához vezet. „Aimez, priez, chantez!” Ez a női költészet jel igéje.

Ha valaki azt kérdené tőlünk: mi a nő költészete, mi az igazi női költészet? mi e hasonlatot adnók válaszul: a női költészet egy virág, melynek indái a földben élnek s mely illatát az égbe küldi.

ÁBRÁNYI EMIL.

Tavaszkor.

Itt a tavasz, megint virul
Liget, berek,
Zöld lomb között a bájdalár
Vigan cseveg.

Bársony palástba öltözött
Egész határ,
Vetés között a pitypalatty
Dalolva jár.

Hűs árny alatt az ibolya
Fakad, virul,
A harmat, mint öröm könyű
Pázsitra hull.

Mosolyg a nap, vigan cseveg
A kis patak,
Szerelmről mond mesét a part
Viráginak.

Tavasza vagy, ligetté vált
Az én szívem,
Benn' újra zeng a bájdalár:
A szerelem.

Dalolj, dalolj te kis madár
Dalolj sokat,
Mig csak szívem gyönyör miatt
Meg nem szakad.

BORONGÓS.

A „Nőképző egyesület“ kérvénye

egy női minta-főtanoda felállít-
tása tárgyában.

7000 magyar nő aláírásával támogatva.

Mélyen tisztelt képviselőház!

Örömmel üdvözlik mindazok, a kik nemzetünk mivelődését, szellemi s anyagi jólétét szívükön viselik; a kik ugy az egyesek, mint egész nemzetek boldogulásának leghathatósabb tényezőjét a szellemi tehetségek kifejtésében, az erkölcsök nemesítésében találják, örömmel üdvözlik azt az időt, midőn a nemzet kormányja s képviselete a közoktatást és népnevelést az országos gondok legfőbbjei közé sorolván, ez ügyet felkarolja, s fejlesztéséhez beható intézkedésekkel készül hozzá járulni. Ha e tény méltán kelti fel a közérdekeltiséget, természetes, hogy fokozott örömet s feszült reményeket kell gerjesztenie azok lelkében, a kik a nevelés ügyének előmozdítását hivatásukul tüzték ki. Ezek közé tartozik a „Nőképző-egyesület“ is, mely a nevelés terén a legparlagabb határra irányozza figyelmét, s ennek megmunkálását választotta feladatául.

De midőn a nevelésnek ezen annyira elhanyagolt ágára bátorkodunk felhívni a tisztelt képviselőház figyelmét, reményeink közé méltán vegyül az aggodalom, hogy a nővelés országos fontossága még mindekkorig sincs elismerve oly mértékben, a milyenben megérdemlené! Tiszta gondolkozásu és érzésü ember kétségbe nem vonhatja, hogy a társadalmi életben a nőnek szintén oly fontos szerep jutott, mint a férfinak. Müköre csak szerényebb, de nem szegényebb; munkássága, mely nem a zajos közélet küzdelmeiben s mozgalmáiban nyilvánul, hanem a családi tüzhely mellékén érvényesül legillőbben, csendesebb ugyan, de nem kevésbé hathatós; hatása mélyebben gyökerező, rejtettebb, — hasonló ama természeti erőkéhez, melyek a parányokban észrevétlenül munkálkodva, világra szóló eredményeket idéznek elő.

A szervezetek apró sejtekből vannak alkotva, s ezekben gyökeredzik életök, — a társadalmi szervezet eme sejtszelei a családok; ha ezekben nincs meg az épség, a társadalom aligha fog pezsgő egészséges életnek örvendhetni. Már pedig a családi életet, mely — fájdalom — korunkban szembetűnőleg hanyatlásnak indult, épségben fentartani, virágzóvá, gyümölcsözővé alakítani, ez kiválóan a

nőnek rendeltetése. A nő van hivatva, hogy mint hitvestárs a férfit a küzdő élet nehéz fátalmaiban támogassa; megedzi erejét, ha lankadozik; megnemesíti érzelmeit, melyek a világ piacznán oly könnyen elsatnyulnak; visszavarázsolja a lélek derűjét, mely a külső élet viharaiban oly gyakran elhomályosul. A nő van hivatva, hogy mint anya a zsenge csemetének megszabja fejlődési irányát; idejekorán megvesse a szilárd jellem alapját, hogy a még fogékony lélekbe beoltsa a szépnak és jónak szeretetét, az igaz és nemes iránti lelkesedést, a magas eszmék s az emberi ész vivmányai iránti tiszteletet. Számtalan példa igazolja, hogy kiváló férfiakkal legfőbb szerencsésük az volt, hogy kitűnő anyákkal voltak megáldva. A ki a nő rendeltetését, munkakörét mélyebben vizsgálja, kénytelen bevallani, hogy míg a férfi az ország törvényeit, — a nő annak erkölceit alkotja.

Amde a nő sem teljesítheti e magasztos feladatát kellő kiképzés nélkül. — Hogyan támogassa a lankadozó erőket, ha önmaga csupa gyarlóság és tehetetlenség; — hogyan keltsen érdeket a világosság, a tudomány iránt, ha saját értelme homályba van burkolva; — hogyan kedveltesse meg a szellemi munkásság szép, nagy, hasznos eredményeit, ha ezekről magának sincs tudomása; — hogyan fejleszse a jellemet, az eszmék tiszteletét, ha saját maga lelke fejletlen; — hogyan serkentse életre másokban azon csirákat, melyek az ő fejében és szívében szunynyadoznak, de felébresztve nincsenek; — általán véve, hogyan neveljen az, ki maga is neveletlen?

S ha elfogulatlanul tekintünk körül, fájdalommal kell bevallanunk, hogy a nevelésre nálunk még korántsem nyílik oly s annyi alkalom, a mint óhajtható volna a női képzettség azon mértékéhez képest, melyet szemünk előtt tartunk. — Az elemi oktatás állapotának köztudomásu hiányain lehet segíteni, ez a készülöben levő közoktatási törvény körébe vág. Felsőbb osztályaink a növendékek számára gyéren vannak, s még gyéreb- ben olyanok, melyek a nő alapos, valódi kimivelődéséhez kapcsolt igényeit kielégíthet- nek. — Itt, valamint a magán-növeldekben is az oktatási rendszer alig terjeszkedik túl a tudományok elemein, s leginkább külföldi nyelvek, zene, táncz és társadalmi külső szabályok betanulására szorítkozik. — Ebből következik az is, hogy hazánkban csak ritka kivétellel képződnek magasabb míveltségü nevelőnők, — ezeket a külföldről kell szerez- nünk, a mi pedig nőinknek a hazai értel-

mek kifejtése tekintetében nagy hátrányára szolgál.

A nők alapos kimivelése, értelmök fejlesztése, a bő alkalom, hogy közhasznu ismereteket szerezhessenek: — nélkülözhetlen kelleke annak, hogy a nő az élet mezején reá váró munkálkodásra képesíttessék, a családi életben ennek érdekét, jólétét sikeresen gyarapíthassa s a közmívelődésnek hathatós terjesztőjévé válhassék. Miveljük az anyákat, s közmívelődésünk óriási lépésekkel fog haladni. —

Az elmondottak megfontolása arra bírta a „Nőképző-egyletet“, hogy elhanyagolt nőnevelésünk érdekében kérelmével a mélyen tisztelt képviselőházhoz forduljon — s ez ügynek országra szóló fontossága, valamint gyors, orvoslást igénylő állapota, nemkülönben a tisztelt képviselőház bölcs belátásába helyezett bizalmunk azon reménnyel kecsegtetnek, hogy e kérelmünk komoly figyelembe vétellel, s meleg pártolással fog találkozni.

E kérelmünk pedig jelenleg az:

Méltóztassék a mélyen tisztelt képviselőház addig is, míg országos erővel több lesz létesíthető, a nők számára egy országos női főtanoda felállításáról gondoskodni, mely hazánkban a magánintézeteknek mintaképeül szolgáljon, s a hol alkalom nyíljék nőinknek a szellemi míveltség azon magaslatára juthatni, melyen kiváló fontosságú társadalmi hivatásuknak kellően megfelelhessenek. — Nézetünk szerint az itt előadandó tantárgyak a következők volnának lélektan, erkölcsstan, elemző gondolkodástan, neveléstan, s egészségtan alapvonalai, terjedelmesebb számtan, s az egyszerű könyvvitel, a magyar irodalom története magyar-irány elméletileg s gyakorlatilag, aesthetika, földrajz, világtörténelem különös tekintettel az emberi mívelődés történetére s a műtörténetre, természettan, gyakorlati vegytan, a háztartásra alkalmazva, a hazai alkotmány-isme alapvonalai, általános háztartás, a külföldi nyelvek közül német, francia és talán az angol nyelv.

Ezzel korántsem akarjuk nőinket tudákosokká nevelni, hanem igenis tudománykedvelőkké, kik az ismeretek körében tájékozódván, az emberi elme művei iránt érdeklődéssel viseltetvén, ezen érdeklődést, a világosság s tudomány iránti szeretetét a gyermekekbe is átültetni képesek legyenek. — Mert az iskola is csak felényi sikerrel működik ha a család részéről nem nyer támogatást, és ritka növendék karolja fel lelkesen azt, a miről otthon

a házi tüzhely körül soha egy árva szót sem hall. —

Midőn e kérelmünket egész bizalommal terjesztjük az ország képviselői elé, még csak azon kérésünket bátorkodunk hozzácsatolni, hogy imént kifejezett óhajtásunkat és javaslatunkat meghíllgatni s a m. királyi közoktatási miniszter ur által létrehozatni méltóztassék. —

Alázatos kérésünk megújítása mellett mély tisztelettel maradván, vagyunk a mélyen tisztelt képviselőháznak

alázatos szolgálói.

Értesítés

a nőképző egyesület által nyitandó tanfolyam tárgyában.

A nőképző egyesület célja a nők értelmi fejlesztését nagyobb mérvben eszközölni, s oda hatni, hogy mind a szellemi, mind pedig az anyagi munkásság sikeréhez megkívántató magasabb ismeretek szerzésére a nőknek alkalom nyújtassék. E cél elérésére a legközelebbi tanév kezdetén, f. é. október 1-jén, kitűnő tanerők alkalmazása mellett, tantermet fog nyitni. Az egyesület kezdetleges állapotánál fogva, kettős feladatának csak egyik oldalára terjeszkedhetik, egyelőre csak általános műveltséget célzó tanfolyamot nyit, hogy derék honleányokat és alkalmas nevelőnőket képezzen; de mihelyt pénzereje engedni fogja, a női természethez illő önfentartási pályákra vonatkozó kiképzetésben is segédkezet kíván nyújtani a nőknek. A megnyitandó tanodának főfeladata leendő egy részről a gondolkodásnak és ítélő tehetségnek kifejtése, más részről oda munkálni, hogy a tanfolyamot bevégzett növendék azon komoly meggyőződéssel hagyja el a tanoda küszöbét, hogy az emberiség legfőbb célja a tökélyesedés, és hogy rája az életben nem üres élvezetkeresés, de hasznos munkálkodás várakozik.

A nőképző- egyesület női főtanodájának tanterve:

I. évi folyam.

	órán.
1. Lélektan (csak első félévben) hetenkint	3 „
2. Nevelés és egészségügy, (csak a 2-ik félévben) hetenkint .	3 „
3. Művelődés története hetenkint	4 „
4. Szépészet (aesthetika) „	2 „
5. Természettan „	2 „
6. Számítan (egy órán hetenkint egyszerű könyvvitel) „	3 „
7. Magyar nyelv „	4 „
8. Német nyelv „	2 „
9. Francia nyelv „	2 „
10. Rajz „	2 „

Összesen: 27 órán.

II. évi folyam.

1. Gondolkodástan hetenkint .	2 órán.
2. Erkölcstan „ .	2 „
3. Magyar nemzeti művelődés története és magyar alkotmány isme hetenkint	3 „
4. Vegytan a háztartásra alkalmazva hetenkint	3 „
5. Számítan hetenkint	3 „
6. Magyar irodalom története hetenkint	2 „
7. Német nyelv hetenkint	2 „
8. Francia nyelv „	2 „
9. Rajz hetenkint	3 „

Összesen: 22 órán.

E két évi tanfolyamból okt. hó 1-én csak az első fog megnyitni, s egy évvel később a második is.

Ez egyesület szerencsés volt a következő tanárokat megnyerhetni; az aethetikára Gyulai Pált, a természettanra Berecz Antal kegyesrendi gymnásiumi tanárt, a lélektan, nevelés és egészségügyre Dömötör Jánost, a művelődés történetére és magyar nyelvre Farkas Lászlót, a számítanra Fekete Józsefet, az egyszerű könyvvitelre Karner, kereskedelmi akadémiai tanárt, a francia nyelvre Jaegert; a német nyelvre és rajzra is kitűnő erőnek alkalmaztatni. A felügyelőnői állomásra Vachott Sándorné választatott meg, ki a tan-

órákon a tanteremben jelen lesz, s a rendre felügyel. A tanfolyamra magukat beíratni kívánók jelentkezhetnek a következő választmányi tagoknál: Balogh Majtényi Matild (Sándor utca 18. szám), Vadnai Károlyné (kerepesi út 69. szám), Balog László Anna (zöldfa utca 35. szám), Gönczy Pálnő (szénatér 6 sz.), Hentaller Batta Szilárda (stáczió utca 8 sz.)

Felvétnének a tanodába körülbelül 13 éves lányok, kik a felső elemi tanulmányokat bevégezték. Ezekon kívül teljesen felnőttek is, kik az említett tudományokban magukat tovább képezni ohajtják.

A tanulók háromfélék lesznek: 1. Rendesek, kik szorgalmuk eredményéről vizsgát tesznek, s nekik erről bizonyítvány fog kiszolgáltatni; 2. Rendkívüliek, kik vizsgát tenni nem ohajtanak; 3. Foglalkozók, vagyis olyanok, a kik csak egyes tárgyakat kívánnak hallgatni. A tandíj havonként 7 frtban állapított meg, azok pedig, kik csak egyes tantárgyakat akarnak hallgatni, fizetnek hetenkinti két órás leckeért 80 krt, a 3 órásért 1 ft 20 krt, a 4 órásért 1 ft 60 krt havonta, vagyis 16 óra oktatásért havonta 1 frt 60 krt, s így egy óra 10 krba kerül. De bárki is csak úgy vehet részt a tanórákban, ha egy félévre kötelezi magát a fizetésre, mivel különben sem a tanulási cél el nem érthetik, sem az egylet nem képes magát a segédeszközök iránt tájékozni. A tandíj félévenként, vagy legalább havonként előre fizetendő. A beíratási díj 1 ft. A tanév okt. 1-től július végeig, azaz 10 hónapig tart. Egészen vagyontalan szülők gyermekei és különösen árvák, az egylet kezdetleges állapotához képest, minden 10-dik tanuló után egy (később több is) díjmentesen fog az oktatás jótéteményében részesíttetni; de ezek csak rendes tanulók lehetnek, s így vizsgát tenni köteleztetnek, s eddig folytatott tanulmányaikról bizonyítvánnyal kell ellátva lenniök. Folyamodványaikat a fent nevezett választmányi tagokhoz küldjék be, a kik azt a választmányi elé terjesztendik. Azokat pedig ösztöndíjban fogja részesíteni az egylet, a kik leginkább ki fognak tűnni szorgalmukkal, és a rendes vizsgát leteendik.

Dalok.

IX.

Fuvolyának édes . . . .

Fuvolyának édes hangja,
A lelkemet által hatja.
A hold méla mosolygása,
Szívemet elandalítja.

Fuvola-szó a te hangod,
Szende hold a mosolygásod:
És szemeid? — nem csillagok,
De a naphoz hasonlítók!

Szemed forró pillantása.
Ajkad édes mosolygása.
Egész valódnak fensége, —
Mind szívemnek ellensége!

Alig hogy megismerélek,
Már feledni kényszerítnek.
Oh, de lehet-e feledni.
Mikor a szív olyan teli?!

Tele szívem szerelemmel,
Szerelemnek keservével.
S hogy ez váljék már édessé.
Szeress engem csak egy kissé! —

X.

Feltekintek a csillagos . . .

Feltekintek a csillagos égre,
Akkor is csak te vagy az eszembe,
És e kérdést teszem ugy magamban;
Ki szerethet téged nálam, jobban?

E kérdésemre válaszol az ég,
Mert az tudja, hogy szívem érted ég.
Érted ég, és úgy, mint tán senkié. —
De nekem ezt, most már el, — ki hinné?

Nem tudtam addig senkit szeretni,
Mig téged tanultalak ismerni.
És ezért, azt hitték, — nincsen szívem.
Mely tudjon szeretni forrón, hiven.

És most már hiába mondom neked
Hogy szeretlek, tudom te sem hiszed.
De majd ha meghalok bánatomban, —
Ugy-e hiszsz nekem halálomban?

PASTRÁNA JULIA

A nők művészi kiképzése.

Akár helyeseljék, akár tagadják a nők képességét a magasabb tudományos kiképzésre nézve; akár kívánják, hogy nekik nyitassanak meg szentelt és szigorúan őrzött kapui a tantermeknek s bocsáttassanak a vizsgálatokhoz, vagy mennydörgéshez hasonlóan, mély erkölcsi megilletődéssel kiáltsák eleibök: *mulier taceat in eclesia* (a nő hallgasson a gyülekezetben); — egyet nem fognak tagadhatni azok, kik legbuzgóbban kelnek ki minden ellen, a mi nézetük szerint a női emancipáció izét hordja magán, — hogy t. i. rendkívüli sikerdús volna, és semmi módon sem lépne át a nőiség általuk húzott és annyi aggodalommal őrzött határait, ha a nőknek művészi tekintetben általánosabb és alaposabb kiképzés adatnék, mint ez eddig történt.

Szemünk csak azt látja rendesen, a mit látni tanult, szellemünk csak azon tárgyakat fogja fel, kezünk csak azon munkát végezheti, a melyben oktatást kaptunk. — Ha már most a nő mint a szépnök őrzője állittatik fel, ha sokaktól, kik ellen szállnak sikra, hogy a nő az élet munkájáért neveltessék, és argumentum gyanánt állittják fel, hogy ezáltal azon tulajdonságot elveszthetik; — annál szükségesebb, hogy a nevelés a nőt képessé tegye megismerni és méltatni azt, a mi alakjában valóban szép, színében alkalomszerű és izlés tekintetében kitünő. Talán a „valódi nőiség“ tisztelői az ily nevelést fölöslegesnek tartanak, állittván, hogy nő, ugy mint természetlől nem bírja azt exact tudományokrai képességet, ugy természetlől bírja a széprei izlését. — Fájdalom e véleményt naponként, óránként megczáfolva látjuk, azon kiáltó hibák által, melyeket a nőktől tolettjökben, lakásuk diszítésében, a jó izlés minden törvénye ellen elkövetni látunk.

Megengedve, hogy oly nők vannak, kiknek velök született szép érzete őket mindig a helyeset hagyja eltalálni, hogy másoknál, kik szerencsések voltak szép környezetben élni, ennek behatása következtében finom művészi érzet képződött ki, — ezek még mindig csak kivételek, melyek annál inkább bizonyittják a szabályt, hogy nőknél ugy mint férfiaknál, a szép izlése és érzése csak egy ezeket előmozdító czélszerű és szabályos nevelés által képezhető ki.

Ha ennek érvénye van a nő művészi kiképzését tekintve általánosán, akkor ez ügy zeterméstesen még egy komolyabb oldalt nyer,

ha a nő szerzés-képessége előmozdítását, mint korunk jogszerű kívánalmát szemügyre vesszük, s a művészetet és művészi ipart oly eszköznek tekintjük, mely által nők képessé tétetnek, hogy életszükségletöket megszerezhesék. Azon igyekvésnek, hogy azon sok nőnek, ki napjainkban arra van utalva, hogy saját tevékenysége folytán alapítsa meg existenciáját, új sorompót nyitandók, tekintetünket főképen arra kell vetni, hogy ez eszközök már nagyon elhasználtak, nagyon elkopottak ne legyenek. Eltekintve a magasabb művészetlől, mire mindig különös, és aránylag csak keveseknek nyújtott tehetség lesz szükséges, ez eszközök a művészi iparban rejlenek, a melyben egy mindennapi, közepszerű tehetség is szorgalom és komoly akarat mellett sokat tehet. — Utalunk e tekintetben a xylografiára, a fa és elefántcsont-faragásra, a fa, elefántcsont, porcellán festésre, a kőmetszetre is mint a rajzolásra sat.

Hogy pedig e foglalkozások egyikében valamit tehessenek és mi több, hogy benne jelleskedjenek, kell, hogy a nők egyideig oly tanulmányon menjenek keresztül, mely komoly munkát, szigoru felügyelést igényel, s a mely részleteiben nem mindig érdekes lényegü. — Akár mily foglalkozásnak engedjük át magunkat, valódi sikert csak szakadatlan gyakorlás által érhetünk el és nincs tan, a mely nőinknek behatóbban szívökre fektessék és általuk jobban sziveltessék, minthogy mindenben mire vállalkoznak, komolyan, alaposan és egészen a tárgynál legyenek. Ily szellem nélkül az emberi tevékenység egyik ágában sem teremtetett valami tökéletes.

Ott, hol a női kérdés megfontolása hozatott szóba, mindenütt nagy értékünek tartották a nők művészi kiképzését, ez leginkább kitünik abból, hogy az e nembeli igyekvések első gyümölcse művészi- és rajziskolák felállittása volt a női nem számára.

Angolországban e törekvések a londoni „Temale Schol of Ars (női művészi iskola) által vannak repräsentálva. Kezdetben kiegészítő része a művészi iskolának, mely első állását „Sommersel-House“ban bírta, lassanként az események egész sora következtében a „Kensington-Muzeum“ mostani tekintélyeinek egyenes vezetésétől elválasztatott és 1860 óta csak saját segedelem forrásaitól és jötevök adományaitól függ.

Az elnöknök kitarása és bátorságának sikerült, az intézetet adósságaitól megszabadítani, és annyira vinni, hogy az intézet jelenleg magát fentartja, s hogy a nőtanoncok munká-

latai nemcsak ismételt díjakkal koszorúztattak, hanem, a mi még sokkal fontosabb nekik ez által biztos és erős alap nyújtatik, melyre existenciájukat építhetik.

A királynő és hercegnők a legnagyobb érdekekkel viseltetnek ez intézet iránt. Az előbbi évenként a legjobb tanulót arany éremmel tünteti ki, s az összes angol hercegnők mennyasszonyi ruhájára való csipkék rajzai ez intézetben készíttetének. Több női tanuló jelenleg a királyi akadémián tanul.

Ifjabb eredetű egy hasonló intézet, mely e név alatt: Notre dame aux Arts, előbb Parisban alapított és növekedő kiterjedése miatt Neuilly'be tétetett át. Ugy mint 14. Lajos Szt. Cyrben alapított egy intézetet, melynek célja volt oly nemesek leányainak hivatásszerű kiképzést adni, kik a királyi szolgálatában szegényedtek el, úgy a Notre dame aux Arts, mely nem az uralkodótól, hanem a nép adományaitól hivatott életre, gondoskodjék leányairól oly férfiaknak, kik a művészetben, a tudományban, a közügyek körül, használtak az országnak és meghaltak, a nélkül, hogy családjukra oly vagyont hagyhattak volna, mely képessé tegye őket képzettségökhöz és eddigi körülményeikhez aránylag élni. E célra szabad helyek vannak alapítva, vagy pedig mérsékelt díj fizettetik; de az intézetben az ellátásért és oktatásért való teljes díj sem magas.

A kiképzés tudományos és művészi, és az utolsó esetben magában foglalja a zenét és rajzolás s az utolsónál, úgy a magasabb művészet kiképzését, mint a művészi ipar különféle ágait veszi tekintetbe.

A nőtanulók nem jelentéktelen száma eddig mint zenetanítónő működik, egy még nagyobb szám meglehetősen fentartja magát mintarajzolás, üveg-porzellánfestés, fametszés és kömetszés s. a. t. által; — úgy a műhímzés, különösen templom diszekre nézve a tevékenység tág mezejét képezi. — Az 1867-ki kiállításon az intézet munkálatai díjjal jutalmaztattak. Különben az intézet a császárnő kegyét is bírja. —

Németország e két említett művelődési állam mellett nem marad hátra. Néhány év előtt Scholz és Troschl urak rajz-akadémiát alapítottak, melynek védnökségét a korona-hercegnő vállalta magára, s mely intézetnek használat végett az állam részéről adattak alkalmas helyiségek. — Az intézetben jelenleg 80 nőtanuló nyeri kiképzését, kik előbb a gyakorlat és elmélet terén általános művészi kiképzést nyernek, tehetségeik és

ohajaik szerint a magasabb művészetnek szentelhetik magukat, vagy pedig a mű iparra képeztetnek elő. — A nőtanulók közül néhányan legközelebb a berlini királyi akadémiánál fogják mint rajztanítónők vizsgálatukat letenni, minek következtében jó carriérré van kilátásuk, míg mások illusztrált lapok mellett és mintarajzolás által aránylag jelentékeny szerzeményre tesznek szert.

Röviden áttekintettük a nők művészi kiképzésére alapított jeles intézeteket Nagy-britania, Francia- és Németországban, anélkül azonban, hogy ezeket az egyedülieknek mondanók. E három városban léteznek még rajziskolák nők számára mint például: a Kensington muzeumnál Londonban, az iparmuzeumnál Berlinben, a művésznők egylete rajztanodájában, úgy szinte: Edinburg, Dublin, Lyon, Stuttgart, München és Drezdában; végre Poroszország különféle városaiban s az éjszaki német szövetségben alapítandó rajziskolákban a kereskedelmi ministertől megparancsolatott, hogy ezek a női nem számára is nyitvák legyenek.

A nő művészi kiképzése oly fontos kérdés a nőkérdés megoldásához, és e mellett oly természetszerű, hogy ez rossz néven sehol sem vétethetik, úgy hogy bizton lehet várni, miszerint e tekintetben az adásvevésben sok fog tétetni; az áldásdús gyümölcsök, ezt már a tapasztalás bizonyítja — nem maradnak ki.

A „Magazin für die Literatur“ után).

HOFFMANN MÓR.

..... hoz.

Boldogságról beszélsz mindig . . .

Ne szólj kérlek, úgy se hiszem;
Szenvedsz, jobban mint gondolod —
Magammal ez' öntudatot

Tán a sirba is elviszem.

Bibor ajkad mosolyából

Titkolt sovár-virág fakad,
S e virág a tünődéssel
A sohajig nyúlik, nő fel
Elzártásgod árnya alatt.

Nefelejts szép szemeidből
 Szinte fájó érzés fejlík,
 S ott, hol az örömmek tündén
 Kéne égni: kebled mélyén
 A kora bú éje rejlik.

Ne mond tehát, hogy boldog vagy,
 Ne mond kérlek, ugy se hiszem . . .
 Tudom ha kell, van mindened,
 De egy nincs meg . . . és e sebet
 Tán a sirba is elviszem.

— — Távol, messze van tőled az,
 Kiért lelked föl-föllobog;
 S így, mig bús sziv-magányban élsz,
 S minden perczed sohajba vész —
 Nem lehetsz te soha boldog!

ANTÓNIA.

Az élet költészete s viszont.

— Szerelmes levelekben. —
 XXI.

Kedves galambom!

Három csókot adtam:
 Az elsőt borútlan homlokod ha-
 Másikat kezedre, [vára,
 Harmadikat ajkad rózsabiborára.

Édes volt az első,
 Mert szíz-tiszta lelked templomát
 Édesebb a másik, [érintém,
 Mert kezedet birva, ki boldogabb
 [mint én?!

De a harmadik csók
 Szomjú lelkemet már egekig ra-
 Mert úgy érzém, hogy [gadta:
 E legédesebbet ajkad
 [visszaadta.

E három édes, édesebb, legédesebb csók leges-
 legédesebb élvezése, ha emlékezetben sem bol-
 dogitana, tegnap esti kedves teted, találkozá-
 sunk, szellemfenséged, vissza-visszajöttöd . . .
 a hang, az érzés, melylyel dorgálál: mért idéz-
 tem elő levelemmel búdat, könyjeidet? egy
 szóval tegnapi magadviselete, édes lelkem an-
 gyalom, meggyőzött arról, hogy szeretsz, szere-
 lemért eped jó szived s a boldog választott én
 vagyok.

Mennyire örültem már a körülménynek,
 hogy jobban vagy édesem, és most ismét újabb
 szenvedés gyötör, bársonypuha kis kezéd fáj,
 melyet tegnapel'itt este a rózsatövis sértett
 meg, hidd el kis istenem, jobban fáj nekem:
 hogy az az áldást hintő kéz, mely engemet ölel,

mely értem annyi jót tesz, mely felém oly édes-
 deden integet — beteg. Ugyé eztán fogsz vi-
 gyázni? Vigyázz, oh vigyázz magadra én drága
 gyémántom, szép angyali kedves galambom,
 vigyázz szentem, vigyázz magadra.

Köszönöm — igen köszönöm becses figyelme-
 det, áldjon meg az igaz Isten, ki szerelmet, édes,
 boldogító szerelmet lehelt nemes szivedbe.

Ah szerelem, szerelem! mond angyali tubi-
 czám: szeretsz s megáld a három Isten, a szere-
 tet, a szerelem és a viszonszerelem három egy
 Istene.

XXII.

Isten legszebb angyala!

Istenadta barna lánya,
 Beh sok csókot raktam rája;
 Majd hiába, majd hasznába,
 Majd szivemnek fájalmába.

Oly jól esett szegény szivemnek, hogy végre
 valahára édes ajkad óhajt nyilvánított, mely
 nemes szivedből kélt, t. i. szeretnéd virágaimat
 a jogászbálra. Lelkem égi gyöngye, imádott
 angyalom! ne ezt, de életem kivánd: tied s
 kész vagyok megsemmisülni azonnal, ha ez
 által néked csak egy percznyi élvezet szerezhetni
 képes lennék.

Szivem legforróbb csókjaival halmozom el
 kedves virágaimat, könyeimel öntözötten
 nyujtom át, hogy szegénységem istenadta
 gyöngyeivel, melyek érzelmeim tiszta tengeré-
 ben teremnek, ékesítem fel. Oh nem csak a
 gazdagoknak van gyöngye, me' pénzért véte-
 tik, s felé szentes orkezek nyulnak, hanem a
 szegényeknek is, mely a kis csecsemő s a hal-
 dokló agg szemében is ragyog . . . Most, mióta
 tudom, hogy szereted virágaimat, mily gyönyör-
 rel gondolok a közel multra, melyben ápolám.
 Ezért szeretem őket, mert néked édes, édes
 angyalom szolgálhatni szerencsés vagyok vele.

Fogadd kedvesem kedvesen, oly kedvesen,
 mint a minőédes vágyban boldogítasz elfogadása
 tanusításával.

Egy kissé megbádjadtak a hidegtől, de lehel-
 leted angyalias melegétől megszépülnek, megfri-
 sülnek, hisz a virág a virágot szereti, hozzá vonz,
 mint az én lelkem imádsága feléd s szivem szüz-
 tiszta szerelme hozzád.

En félek, én sejtem, megvetsz engemet, mert
 rajongva szeretlek, de ez sorsa a szegénynek,
 ha érzelmet, égi érzelmet lehelt belé az ég, s
 nem a mindennapiasság hideg törvénye sze-
 rint szeret.

Oh, de ha mint e virág lassan hervad, szerel-
 med is úgy hidegülné irányomban! Oh ugyé,

nem? hiszen birom kezedet, kezdeddel szivedet, sziveddel szerelmedet, szerelmeddel üdvömet és üdvömmel az öröklétet — magát.

XXIII.

Éltemnek édes élete!

Te vagy, te vagy barna kis lány
Szemem, lelkem fénye,
Te vagy, te vagy árva szívem
Minden reménysége.
De ha ez egy reményem is
Elmulandó álom,
Nem leszek boldog sem ezen,
Sem a más világon!

Soha sem voltál még olyan bájos szép, oly gyönyörű, olyannyira igéző, oly isteni, mint tegnap délután. Én — tapasztalhatád édesem — félőrült valék... ölelni téged ah!... örömrészen loptam meg a természet szentségét. Még is távozva tőled, igen félszeges valék, lelkem minden gondolata körülöttem volt, — angyali szépem!

Almodtam... Álmomban öleltelek, csókoltalak lángolón, forrón, szakadatlanul, képzelheted édes álmod édes gyönyörét! S most bocsáss meg őszinteségemért, mai nap ritkaság az őszinteség, ezért előre kell bocsánatot kérnem: te is öleltél édes, te is csókoltál kedves — hévvel, s azt susogád felém: menjünk. Hová? kérdém. A menybe — feleléd ihlett hangon és mi szállotunk ölelkezve... Ah mily tengerézés, mily isteni élv volt e repülés a magasba...

Magasan szállva melengető forróság lepett meg, hittem: hogy menyben vagyok. É tudat, a forró ölelés, az édes csóközön, a hintálódzó reptülés... ah! valódi forradalmat idéztek elő lényemben s elaléltam, — most beteg vagyok, s ennek következtése: lassu halál. Oh mily kedves lesz meghalni ily boldogan!

Utolsó imám, utolsó hangom, ajkam utolsó mozdulása: úgy szeretted, mint általam szeretted s a valódi, égi, tiszta szerelmet érezni, élvezni fogod. Isten veled!

XXIV.

Imádottnak édes szép angyalom, lelkem drága gyöngye!

Zárt ajakkal, égő szemmel
Csüggsz arczomon ifju lányka;
Egy szabad perc enyém újra —
Egy perc hosszú boldogsága.

Én nem tudom, mit csináljak? minden gondolatom te vagy; este azzal fekszem le: jó éjt, szép álmokat kedvesem! s ezt elsusogom miliószor s e közt lelkem, szívem, eszem illatos virágok közt édeleg, édes kábultság fog el, melyből bársonypuha kis kezéd ölelése s bibor ajakad mennyei édes csókja kelt fel pedig csak képzeletben s ez is mily boldogító, mily kimondhatlan drága!

Korán reggel már az első hang, az első szüztiszta gondolat te vagy imádottnak kedvesem, első imám: Isten! adj jó reggelt az én lelkem üdvadójának, az én üdvöm angyalának, ki szeret, mert az első dolga is reám, felém irányul, első fáradságát nekem, számomra áldozza fel, reám gondol másodszor...

Mit szóljak az egész napról? oh lelkem, nem hiszed, mily forrón szeret, imád e szegény szív s így bármit teszek: angyalarczod, isteni szép lelked s nemes, jó szived foglalja el minden tettemet.

Epedve vártalak a városligetbe, nem jöttél... szokatlan érzés lepott meg, sejtelemszerű fájdalom tépte szívemet s kinomban úgy izzadtam. Elő érzetem volt, hogy bajod van én édes angyalom s alig vártam találkozhatásunk idejét.

Midőn veled találkozhatni mégis szerencsém volt, nem tudom mit szoltam, mit tettem, csak érzem, hogy örömben reszketek.

Ne légy beteg drága lény, vigyázz, oh vigyázz magadra, mert megörülök, ha téged szenvedni tudlak, szenvedni látlak. Én érzem lelkem galambom, hogy első és utolsó szerelmem borult lángba melyre csak a megsemmisülés — a halál jó; vigasztal s boldogít a tudat, hogy küzdve nyertelek meg és soká tart üdvösségem élvezése. Csak arra kérem istenemet: előbb haljak meg, mert egyszerre történend különben átszellemlésünk, én tégedet nem élhetlek túl...

Gyermekesnek mondál, midőn ölelve téged nem bírok boldogító érzelmimmal; igazad van, szeplőtlen szent szerelemmel szeretlek s oly kiseddi ártatlansággal imádlak, mint a dadogó kis gyermek jötevojét!

XXV.

Kedvesem!

Zaj köröttem . . . csak te hallgatsz . . .
 Oh maradj is, maradj néma . . .
 Igy hordhatok koronát csak. —
 S léssz te a menny királynéja.

Bocsáss, oh bocsáss meg lelkem angyalom, hogy hamarabb nem irék, de rendkívül el voltam foglalva; aztán megvallom, kedves soraid oly átható édes benyomást idéztek elő lelkemben, hogy nem is valék képes össze-függőleg gondolkodni sem.

Ha láttál volna péntek este, mikor kedves leveled olvastam, meggyövdétél volna édesem, hogy ily boldog lény nincs nem volt s nem lesz a földön, mint én vagyok! Repeső örömemben nem tudtam végig olvasni, csak csókimmal szívtam róla a boldogság harmat-cseppjeit, mely szememből hullt alá, a drága sorokra, melyet áldott kis kezéd irt, angyali jó szived mondatolt.

Eloolvastam vagy százszor már, de mindig újabb s újabb üdvöt s gyönyört találok benne; éjjel többször gyertyát gyujtok, elolvasandó a drága, kedves levelet; nappal is, mihelyt szobáimba térhetek, előveszem, megcsókolom sokszor edesen és lélekemelő kéjjel gyönyörködöm tartalmán s e közben oly édesdeden susogja édeini csókjaidért epedő ajakam: édes kedves galambom!

Oh édes angyali szépem, tehát nem álom e boldogság nékem? szeretsz te is éden legszébb angyala, szeretsz te is, mint én téged . . . Ha szerelmem tüze, mely úgy olvaszt, megengedi gondolatim rendes menetét, imába, forró, édes imába olvad minden érzetem, mert úgy tapasztalom hogy: szerelmünk, édes lelkem, oly őszinte, oly tiszta, oly szüzi, minőt a szerelem istene képes volt kigondolni, ihletve teremteni.

Azt mondják: a serdülő ifjukor szeret igazán, tisztán, én nem hiszem, ösmerve a világot, a sok keserű között oly édes az édes, oly szép a szép s oly kedves a kedves! míg a tájékozatlan ifju fejletlen összeségben rajong s nem szeret, tisztult ész tapasztalat adhatja meg az érzelem, a szerelem becsét, mint tűz tisztítja meg az aranyat. Homályos az ifjukori szerelem s csak azért édes, mer. első s így szokatlan, később tiszta mint a gyöngy, forró mint a déli nap, kedves mint a kinyílt virág, drága mint az életelv, szép mint a meny! Édesem, ily átértzett, ily tiszta fogalmu szerelmünk, melyen az alkotó is gyönyörkö-

dik, melyre büszkék őrangyalaink; a te és az én őrangyalaink épen így édelegnek, ily ártatlanul szerelmeskednek örökkön örökké! Én a tied vagyok, s ha a sors elűz e zajos fővárosból magányba vonulva, számkivetve lelkem minden gondolata, szivem minden érzelme, vérem minden cseppje rólad, feléd, érted van s lesz szentelve. Örülök, hogy annyi szenvedés árán ily dus kárpótlást lelek égi szerelmedben én édes imádoztam. Fogadd oh fogadd boldog lelkem édes imaszerű háláját s szegény szivem érzelem szülte könnyeit, hiszen mással lelkem nem kedveskedhetem, csak csókim lángiban lehellhetem bibor ajakadra üdvösségem boldogság szikráit.

Mióta láttalak, őrangyalom folyvást, arra intett, vonuljak magányba, félreeső kis villába, mint ő a kedves tesz, ki minden anyagi jó s szép közepette is boldogtalan, mert epedő szive a rideg s évtelen hidegség miatt fájva fáj, kit szellemfőnsége szerint nem tudnak becsülni, bensőleg tisztelni, édes odaengedéssel szeretni, nem tudják az életet kedvessé, gyönyörűvé és édessé tenni számára, szóval nemes szivét nem értik, angyali jóságát nem méltányolják s hervadhatlan szépségét nem ismerik, női gyöngéd érzelmét, keble magasztosan bájos virágait figyelemmel nem ápolják . . . Lásd lelkem, így ne csodáld, ha bennem s csalódásaid romján engem, szived szivelni tud s szeretni bir, mint irád; „mint senki más“ s ha valóban te állsz „legközelebb hozzám“. Ne csodáld, ha erről gondolkozol.

Csillog a köny szememben s alig tudok irni, azért bocsáss meg édesem, hogy ily zülaltan s figyelmetlen irok, nincs türelmem lassan irni s csak úgy ömlik a szó tollam alá, gazdag érzelem e nem veszélyes áradatja.

Kebeled a legszebb virágok édenkertje, sokan bámulták, sokan szerették volna e virágokat, de te félve őrizéd s ha engedté is szakasztani olykor egy-egy szálát, nem csodálhatom, mert szétpattant volna a kebel s megrepedt volna a sziv illathullámzásiban, s ha mondom, engedté egy szálát szakasztani nemes kebeled gyöngyviragiból önkénytelenül is néma könnyel ápolád, hogy helyre pótolád; fájva tapasztalád: nem ültetének, nem adának helyébe hasonló nemes, hasonló kedves virágot, hanem közönnyel távoznak; ezek után ne csodáld lelkem éke, ha költői fönkelt szelmed bennem találá most fel mint irád — mindenét, ki lelke egész valójával, olthatlan lánghevével s szive teljes érzetével szeret, becsül, tisztel és imád.

Engedd át édesem jó szivedet a bennem

lett hű szerelem édes érzetének s tapasztalni fogod, mily kimodhatlan jó, szép, drága és kedves a földi kéj, a földi menyország élvezése... és ez édes angyalom visztükre azon égi szerelemnek, melylyel engemet boldogítasz, melylyel epedő szívemet elárasztád. Tükör az én szerelmem, honnan önszerelmedet élvezed, melynek eddig képzeletét bírad, de magad sem ismeréd s mint a legtanultabb orvos önbaját nem bírja, nem tudja gyógyítani, ugy sejtéd léleknagyságot, sejtéd szív szerelmedet, de teljes fenségében, jóságában soha, soha nem élvezhetéd. Nem állítom ezt édesem, de tapasztalásból, olvasásból mondom, oly olvasásból, melyet bájszemed mélységében rejtve láttam s ez az oka édesem, hogy ha közelemben látlak, szememben könny ragyog... az öröm és szájalom könyje, az öröme, mert felfedezten az élet e leggyönyörűbb s egyszerűs mint leglényesebb több szikráit, mely áldott szívedben eltemetve van s a szájalomé, hogy mindig s mindenkor még nem lehetek veled, ki édessé, becsessé s gyönyörűssé iparkodnék tenni a mosti egyhangú életfolyamatodat.

Oh mily sok mondani valóm volna még, de holnapra hagyom. Most azt jegyzem meg még, nem áll az az állítás, mintha az ideális szerelem nem volna boldogító; csak is ez az, mert nemcsak a szív, de a lélek is eped szerelemért, amazt mindenki, de a lélek szerelmét kevés férfi érti, tudja s bírja a nemes hölgygyel élveztetni. Csókollak imádoztam, légy nyugodt, szeress s gondoldj rám, mint én minden perczen teszem! Isten veled a viszontlátásig!
V.....*)

*) Örvendünk, hogy e mutatványokat mi közölhetjük; a czim eszméje nagy, s mindenestre érdekes „szerelmes levelekbeni“ írása, de szokatlan is, és ezért többszörös köszönettel vesszük folytatását, sőt kérjük.

Szerk.

Eszther.

Beszélyke.

Három király napja volt. Kázmér lengyel király a vadászatról tér vissza; midőn nagy hózivatar támad. Ő egy kis kunyhó előtt megáll és kis ablakján koczogtat, bemenetelt kérve.

Az ablakon egy ősz fej pillant ki s azánnal beereszti az idegent. Kázmér, átfázva a kandallóhoz, melyben élénk tűz lobogott, sietett. Miután átmelegedett, az ősz ételt állí-

tott vendégje, elé, s Kázmér jóízűen falatozott. Evés közben Jischával — ez volt az ősz neve — beszédbe ereszkedett s örömmel tapasztalá, hogy egy eszes, tanult emberrel van dolga. A király így nem sokára annyira megkedvelte Jischát, hogy meghívá udvarába. —

Jischa egy kristály palotát épített magának a királyi lak mellé.

E pompás épületben legnevezetesebb volt a 6 rőf széles és 11 rőf hosszú tükör. E tükörben Jischa különféle személyeket tudott elővarázsolni. Jischa, kit a nép bűvésznek hitt, röviden a király tanácsosa és megbízottja lett. Palotájában, a királyén kívül senki látogatását sem fogadta el. Egy napon Jischa a királynak egy tündér szépségű szüzet mutatott. A király ennek láttára leborult s mondta, „Jischa Isten embere; kérd tőlem koronámat s e nőért oda adom.“ Jischa erre így válaszolt: „Nem kívánok tőled semmit, csak esküdjél meg, hogy nőül veszed s tied“. A király megesküdt.

Jischa most tovább szól: Ő, mint én, zsidó s a zsidóutczában a zsynagoga melletti szegényes lakban él, hol nem ritkán kell nyomorral küzdenie“.

* * *

A király másnap, valamennyi bámulására, diszfogatban jelenik meg a zsidóutczában s a zsynagoga melletti lak előtt megáll. E kis házban lakik a szegény; de erény és bájjal gazdag zsidó leány Eszther. Eszther a királyi udvarba vitetik, hol tudtára adják, hogy pár nap múlva a király hitvese leendő.

* * *

Krakkó utczaiban tolong a nép, harsog a zene, s mindenki a főtemplom felé siet. Ez a legpompásabb van decorálva; oltára körül 50 zsidó pap, és 50 püspök képez félholdat s várják a király megjelenését. Az esküvés megtörtént. A nép örömkialtásra fakadt s mint a kronika mondja: „A zaj oly nagy volt, hogy Krakkóban a harangok önmaguktól zendültek meg.“ A zsidók e naptól kezdve hetenként kétszer tartottak szombatot.

A népnek az adó három évre elengedett. Általában az egész ország boldog volt. Csak az fájdalom! hogy Eszther boldogsága a királyéval együtt csakhamar alácsúszott.

* * *

A király az orosz hadjáratból győzelmesen tér vissza. De diadal ünnep helyett gyászt ölt fel.

Mert míg ő távol volt; addig összeesküdtek s a királynét meggyilkolták, és testét a Visztulába dobták. A király Jischa lakába sietett, a tükörből akarta a dolog állását megtudni; azonban ez homályos volt és semmit sem lehetett benne látni. Jischát pedig egy mellékteremben halva találta. A király felkerestette Eszther testét és emlékét hiven megőrizte. A kronika végül így szól: „A király a tetteseket megbüntette. Eleinte elhatározta hogy zárdába megy, de később másodsor nőült; e nejjével nem volt oly boldog, mint Esztherrel.“

PIRNICZER D.

A férfiakhoz

a nővilág nevében.

Kincsei közt a világnak

Legdrágább, legszebb a szív;

Az adja a boldogságot,

Az, mi égi üdvre hív.

Nem hiú arany-ezüstöt

Nyujt ti felétek kezünk,

De igaz érzelem, melylyel

Hozzátok közeledünk.

Ily ajándék drága, ritka

S boldog az, a ki ezt bírja.

Kérelmünk s könnyeink bére

Hát a szeretet legyen,

Letiporva lesz ekép a

Bú s biztos a győzelem — — —

Ámde áldás és öröm csak

Ott van, hol a lét szabad:

Rablánczokat kire sem fűz

Az önkény s rossz akarat.

Igaz áldást ha kívántok

Tépjétek szét a sok lánczot,

Miket ránk vertetek:

S áldva lesz nevetek.

JENŐKE.

Kedves Klári néni!

Programjában a következő szép szavak állnak: „Ideje tehát, hogy mi is ébredjünk és a guny fegyverével ostorozzuk mindazon sértegetéseket, melyekkel uton, utfélen magán és közéletben traktáltatunk.“ Ezen ígéret jogalapján határozottan el magamat a közlésre azon bizalommal, hogy csekély soraim közöttetni fognak . . . .

A multkor egyik jó barátném éji zenét kapott, a mint a második darabot huzzák a barna cigányok, egy fiatal ember a színhelyre megy s parancsolni kezd, hogy micsoda ótát huzzanak. Miután azonban lefőzetett, eltávozott. Másnap azonban az éjjeli zene rendelőjét tolakodással vádolván, neveletlen levélben párbajra hívja s a többi segédei által elvégzendőnek igéri. De a segédek a kihivott félhez még a mai napig sem érkeztek meg s nem is fognak megérkezni, mert gyáva. Párbajról szó sem lehet; a kihívó nem mocskolhatja be nevét és becsületét oly tettek elkövetőjével való vivással. A szerencsétlen tolakodásnak nevezi azt, ha valaki egy szép és kedves hölgyet megszeret egy évvel előbb, mint ő azon hölgyet csak látta is . . . . .

Néni adat a férfiúi bátorságról, a férfiúi szolárról, azon fogalmakról, melyekkel némelyek a tolakodásról bírnak, s arról, hogy mint akarta egy gyáva hős feltolni magát és egy őt nem szerető hölgyre szíve mécsének pislogó lángját ráerőszakolni. Férfiak, néztek csak magatokra, találtok ott elég szánni, bánni valót.

JOLÁN.

Kandiságok.

— Nines többé tolvajság! Walkovics Ignác asztalosnak 8 évi fejtörés és többszeri kísérlet után elvégre oly tolvajfogógépet sikerült föltalálnia, mely mindennemű szekrényhez, asztalfiókokhoz alkalmazható. Egy diszes hölgyiróasztalt, mely ily ördögös géppel van ellátva, nekünk is alkalmunk volt tegnap látni. A szekrények valamennyi fiókját egy kulcs zárja, mely a zárban hagyatik. Mihelyt a tolvaj a kulcsot egyet fordít, hogy a fiókok tartalmát kiűritse, legott egy gép kapja meg kezét, mely nem a legkellemesebb érzést okozza. Midőn a meglepetett bűnös magát kiszabadítani törekedve, lábát egy talpa-

lónak veti, egy alul alkalmazott gép kapja meg. E pokolgéptől aztán nincs szabadulás mindaddig, míg a tulajdonos meg nem érkezik, mert, ha kísérletet tesz vésővel vagy fészítővassal, okvetlenül egy gépezetet érint, mely revolveri tölténnyel jó érintkezésbe s ekkor a tolvaj — halálfia. Legczélszerűbb ily esetben magát az illetőnek megadni s türelmesen várni be sorsát. A föltaláló hirlapilag is figyelmeztetni fogja a tolvajművészet gyakorlóit, hogy ily esetben mihez tartás magokat, sőt egy kettős keresztrel jelzi az eféle butorokat, hogy a kelepcebe kerülnek az „memento mori“ gyanánt szolgáljon. Ez aztán aztán a modern philantropia.

— Érdekes szokás. Nort-Cumberlandban a nő kiházásitási öltöneihez, ha férjhez megy, tartoznak halotti öltönei is. Megkészítik mind, időről időre kimossák, s ha a nőnek szomorú napjai lesznek, előveszi ez öltönyöket s láttára megvigasztalódik, látván a mindent feledtető halál hathatós jelvényeit.

— Ritka vőlegény. Egy szerelmes pár Evansville városka (Amerikában) plebánosa előtt megjelent az egyház áldását kinyerendők frigyökre. Már az oltár előtt álltak, midőn a menyasszony nagy megütközéssel észreveszi, hogy keztyűit elveszíté. A vőlegény azonnal parancsát vevé egy pár keztyűt vásárolni, miközben a menyasszony azon megjegyzést tevé, hogy siessen vissza, különben még másra is határozhatja el magát. Egy negyed óra mult a másik után, a vőlegény csak nem érkezett vissza. Az ara halálos félelmeket állott ki egyik nászvendég a másik után fölkerekedett a késedelmező felkeresésére, végül maga a pap, ki csakugyan föllelte a vőlegényt a fogadó kandallója előtt, lábát melengetve és kedélyesen bagózva. A pap csodálkozó kérdésére: az istenért, mit cselekszik itt? a reményteljes vőlegény nyugodtan azt felelé: „várom, ha valjon arám másra is határozhatná magát.“ Az esküvő erre szerencsésen végbement. — Ugy látszik, a vőlegény ugyan csak szívére vette a tanácsot: hogy az asszonyt az első kenyérnél kell nevelni!

— Kegyeletes tény. A hódmezővásárhelyi iparos nők virágokat küldtek Böszörményi sirjára, hová azokat rögtön el is ültették.

— Stewart Sándor, Uj-York leggazdagabb kereskedője, igen fiatal korában ment az Egyesült-Államokba. Kezdetben mint colporteur (házaló) működött, s rendes élete, takarékosága, kereskedői szelleme által nem sokára tetemes vagyona tett szert, mely azóta

folyton növekedett. Grant elnök pénzügyminiszternek választotta; de e választásnak egy akadály állott utjában. Egy 1798-ki törvény-nél fogva kereskedőnek nyilvános hivatalt viselni nem szabad. Stewart ajánlatot tett, hogy mig csak hivataloskodásának ideje tart, minden hasznát, amely kereskedéséből befoly, jótékony czélokra fordít. Eddig is hasonló czélokra több milliót áldozott. Miután a senatus ezen ígéretet el nem fogadta, Stewart ismét visszatért kereskedéséhez. Mindamellet nem mondott le azon szándékról, hogy tiszta jövedelmének egy részét a szegények javára fordítsa. Stewart azon tapasztalást tette, hogy valamint Uj-Yorkban, ugy minden nagyobb városban sok árva leány és fiatal nő minden oltalom nélkül áll, kik ez okból a legnagyobb veszélynek vannak kitéve. Ezek számára palotát építtetett, mely a maga nemében egyetlen. E czélra 3 mil. dollárt fordít. A palota a 4-ik országúton a 32. s 33-ik utcza közt téglából és vasból épül, hat emletes lesz 600 szobával ugyanannyi leány és nő számára, a kiknek itt lesz konyhájuk, csinos könyvtáruk, társalgási termök, s minden megkívántató kényelem. Természetes, hogy a lakok be is butoroztatnak és télen kellően fűtetni fognak. Az intézet vezetése és felügyelete kizárólag nőkre bizatik. — Egy férfi sem nyer itt alkalmazást. — Stewart az episcopális egyházhoz tartozik, de a felveendőkre nézve nem tesz valláskülönbséget. Az igazgató-választmányba különféle vallású nők vétetnek fel. — Lesz ezen épületben gyógyszertár, szóval minden, mi az élet szükségéi s kellemeihez tartozik. Ifjak számára is akar hasonló épület emelni, a mely szintén 3 millió dollárba fog kerülni. A jövő évben a nők palotája be lesz végezve, s akkor azonnal hozzá fognak a másodikhoz. Ez valóban királyi nagylelkűség. Azt csak az Egyesült Államokban lehet láthatni, hogy magánosok oly intézeteket alapítanak, minők máshol legfelebb állami költségen létesülhetnek, Assos apa és fiu, Girard István, Cooper Péter, Wassar Vilmos, Peabody György roppant áldozataik által már bámulatra ragadták Európát. Stewart még ezeket is felülmulja, mert két évben Uj-Yorkban az elhagyatott ifjuság oltalmára 30 millió frankot áldoz. — New-yorki lapok utóbbi tudósításai szerint a fent Stewarnak tulajdonított nagyszerű palotaféle menhelyek építése nem valósul. (Nőgyűlölök terjesztik a czáfolatot!)

— Debreczenben f. évi apr. 30-án a nőegylet megalakult, összesen 11064 fr. 70 kr.

gyült be e célra. Elnöknőül közfelkiáltással gr. Bethlen Gáborné választatott meg.

— A budai lipótmezei tébolydából a napokban egy nőt bocsátottak meggyógyulva haza, ki már 14 év óta szenvedett elmebetegségben. Hazajövet azonnak kemény próbát kelle kiállania, mért férjének egy hét előtt történt haláláról tudositották. E gyászhir igen meghatotta, de egészségének nem ártott.

Villanykák.

— Némely férj csak azért magasztalja egéig kedves nejét, mert nem bánná, ha az illető mindjárt ott maradna.

— Mindenféle szentek. Furcsa szent, a ki barátságot kíván ingyen.

Gyanus szent a gazdag urfi szegény ember hajlékában.

Nevetséges szent, ki azt hiszi, hogy a hivatalhoz Isten adja az ésszt, nem azon körülmény, hogy melyik párthoz tartozik.

Csudálatos szent, ki vénségében meg házasodik, hogy nyugodtan élhessen.

Goromba szent, kinek nevelése nincsen.

Nyomorult szent, ki a felesége tálából eszik.

Ártatlan szent a ma született gyermek.

Csókolni való szent minden szép és kedves leány.

Kiállhatatlan szent a pletykázó.

— Norma vagy pihenő napok. A járdataposó gavallérok január 1-től december utolsó napjáig pihennek; a kaczer hölgyek, ha férjeik társaságában vannak; az ember midőn azt várja, hogy a sült galamb a szájába repüljön; az iskolatanító, midőn a tanórák után fát vág; a szegény ember, ha alszik; a sirásó, ha nincs sok orvos a helységben; a tékozló, ha többé neki senki sem hitelez; a hazug, ha senki sem hallgat reá.

Megfejtés.

Lapunk 4-ik számában közölt betűszám rejtvény értelme: „Majthényi Flóra.“ Helyesen fejtették meg:

Ifj. Dományi Béla, Pirnitzer Dávid, Rapos Aranka, Örökös Horváth Gyuláné, Lakatos Sándorné, Huszár Ételka, Fiáth Mari, Szabó Sarolta, Reiter Nina, Szepessy Károly, Bauer Ernesztina, Kollár Eva, Schmidt Lajos, Szabó Lajosné, Bobechu Míra, Halász Otília és Keresztes Lina.

A kitűzött jutalmat Bauer Ernesztina urhölgy nyerte el Nyitrán, kinek azt postailag üdvöletünk kíséretében meg is küldöttük.

Galambposta.

— N. Pécs. A becses arczkép emlékeim egyik kedves tárgya lesz. Üdvözlöm!

— Sz. M. A távirat szerint cselekvék.

— O. Mohács. Magán levelemre szives válaszodat kérem.

— B. P. Szatmárt. Üdvözet! Bizon nagyon kedves volna annak folytatása, mi meg lesz, csak akarat kell hozzá, szabadjon kérnem! —

— J. Eger. Nem úgy van most mint volt régen, ígérétét feledi szépen.

— Szarvasvárott nagy baj lehet, csak komoly ne.

— Amely dolgozatról nem teszünk említést, nem méltó a megemlítésre; amely dolgot meg nem közlünk, nem méltó a közlésre. Sokan ezélünk felül tévuton járnak, pedig elég egyenesen megyünk.

A t. közönséghez!

 Lapunk jelen juniusi füzetével befejeztük az idej félévi folyamot, szabadjon reménylenünk az előfizetés szives megújítását s egyuttal kérni e lap terjesztését; célja lapunknak ismeretes, de sajnosan észleljük, miszerint sok oldalról szeretik nehezíteni a kezdetet, mely ugyis eléggé nehéz, ez az oka, hogy azoknak, kik talán több olvasmányt igényelnének, tetemes áldozat hozatal nélkül még mindig nem tehetünk eleget. Később reméljük megtehetni, ha az eszme, mely mellett küzdünk, nagyobb elteljedés- és megkedvelésben részesülend.

Akik hátralékban vannak lapunk díjával, kérjük költségeink fedezése szives eszközésére.